

2017

Závěrečná správa

Podpora cestovného ruchu na Slovensku
z finančných prostriedkov Európskej únie

Závěrečná správa

**Podpora cestovného ruchu na Slovensku
z finančných prostriedkov Európskej únie**

PREDKLADÁ

Ing. Karol Mitrik, predseda
Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky

VEDÚCI KONTROLNEJ AKCIE

Ing. Peter Ružič

Bratislava, september 2017

OBSAH

ZOZNAM SKRATIEK A SKRÁTENÝCH POMENOVANÍ.....	4
ZHRNUTIE.....	5
1 CIEĽ KONTROLNEJ AKCIE	7
2 RÁMEC KONTROLNEJ AKCIE.....	7
2.1 ZÁKLADNÁ CHARAKTERISTIKA	7
3 VÝKON KONTROLY	8
3.1 ÚČINNOSŤ FINANČNÝCH OPATRENÍ CR.....	9
3.1.1 REZERVY SÚ HLAVNE V KOMPLEXNOSTI A INOVATÍVNOSTI PODPORENÝCH SUBJEKTOV	10
3.1.2 UDRŽATEĽNOSŤ PROJEKTOV – ZACHOVANIE VÝSLEDKOV REALIZOVANÉHO PROJEKTU	11
3.2 BOLI INVESTÍCIE DO CR NA ÚROVNI PROJEKTOV ÚČINNÉ?	11
3.2.1 RAST VÝKONNOSTI A KONKURENCIESHCOPNOSŤ SUBJEKTOV CR.....	12
4 ODPORÚČANIA.....	13
5 REAKCIA KONTROLOVANÉHO SUBJEKTU	14
ZÁVER.....	14
KONTAKT	16
PRÍLOHA Č. 1 ZOZNAM KONTROLOVANÝCH SUBJEKTOV	17
PRÍLOHA Č. 2 SPÔSOB VYHODNOTENIA DÁT A INFORMÁCIÍ.....	19
PRÍLOHA Č. 3 POROVNANIE STAVU A VÝVOJA UKAZOVATEĽOV ODVETVIA A PODPORENÝCH SUBJEKTOV CR.....	20

ZOZNAM SKRATIEK A SKRÁTENÝCH POMENOVANÍ

SKRATKA / SKRÁTENÉ POMENOVANIE	VÝZNAM
CR	Cestovný ruch
EÚ	Európska únia
ES	Európske spoločenstvo
EŠIF	Európske štrukturálne a investičné fondy
euro	EURO (kód platidla vytvorený podľa normy ISO 4217)
ITMS	Informačno-technologický monitorovací systém
KaHR	Konkurencieschopnosť a hospodársky rast
KnM	Kontrola na mieste
KP/PP	Konečný prijímateľ/Prijímateľ pomoci
MDaV SR	Ministerstvo dopravy a výstavby Slovenskej republiky
MH SR	Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky
MPaRV SR	Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky
MRK	Marginalizované rómske komunity
MS	Monitorovacia správa
NFP	Nenávratný finančný príspevok
NKÚ SR	Najvyšší kontrolný úrad Slovenskej republiky
NR SR	Národná rada Slovenskej republiky
OP	Operačný program
PPA	Pôdohospodárska platobná agentúra
PRV	Program rozvoja vidieka
RO	Riadiaci orgán
SACR	Slovenská agentúra pre cestovný ruch
SIEA	Slovenská inovačná a energetická agentúra
SORO	Sprostredkovateľský orgán pod riadiacim orgánom
SR	Slovenská republika
Stratégia	Stratégia pre cestovný ruch do roku 2013
TIK	Turistická informačná kancelária
VO	Verejné obstarávanie
VZP	Všeobecné zmluvné podmienky
Zmluva o NFP	Zmluva o nenávratnom finančnom príspevku
ŽoNFP	Žiadosť o nenávratný finančný príspevok
ŽoP	Žiadosť o platbu

ZHRNUTIE

Rastúci vývoj CR na Slovensku potvrdzuje aj jeho vývoj v ostatných rokoch. Nárast príjmov za sledované dvanásť-ročné obdobie je takmer dvojnásobný (zvýšenie príjmov z aktívneho zahraničného CR na Slovensku od roku 2005 do roku 2016 o 1 237,1 mil. eur, t. j. o 99,3 %).

Za obdobie rokov 2005 až 2016, okrem rokov 2009 a 2014, príjmy z CR medziročne rástli. V roku 2016 dosiahol CR na Slovensku najvyššie príjmy za posledných 12 rokov. Saldo zahraničného CR malo do roku 2014 klesajúcu tendenciu, od roku 2015 vzrástlo saldo CR o 114 %, v roku 2016 o ďalších 68 %. V roku 2016 dosiahlo saldo najvyššiu hodnotu od roku 2005, a to 460,3 mil. €.

Slovensko má predpoklady na rozvoj všetkých ťažiskových foriem CR, ktorými sú letná turistika a pobyty pri vode, kúpeľný a zdravotný cestovný ruch, zimný cestovný ruch a zimné športy, mestský a kultúrno-poznávaci cestovný ruch, či vidiecky cestovný ruch a agroturistika.

Kontrolná akcia NKÚ SR preverovala účinnosť a efektívnosť finančných prostriedkov vynaložených na podporu cestovného ruchu v rámci Programu rozvoja vidieka SR 2007 – 2013 a Operačného programu Konkurencie-

schopnosť a hospodársky rast. Finančné prostriedky boli poskytnuté na zvýšenie kvality ponuky cestovného ruchu a zvyšovanie atraktívnosti regiónov.

Investície do cestovného ruchu smerujú do zvyšovania technickej úrovne ubytovacích a stravovacích zariadení (infraštruktúry zariadení CR); táto aktivita však pozitívne ovplyvňuje aj mnoho ďalších odvetví a sektorov, ako sú predovšetkým doprava, obchod, stavebníctvo, bankovníctvo, telekomunikácie či kultúra, čo umožňuje vytvárať nové pracovné miesta a umožňuje akumuláciu kapitálu a finančných zdrojov na rozvoj aj v hospodársky slabších regiónoch.

NKÚ SR vykonal kontrolu v Slovenskej inovačnej a energetickej agentúre (OP KaHR) a v Pôdohospodárskej platobnej agentúre (PRV 2007 – 2013). Na tejto úrovni sa testovali postupy agentúr pri kľúčových procesoch, ktoré by mali zabezpečiť, aby vyčlenené prostriedky boli účinne čerpané na ciele, ktoré boli definované v žiadosti o NFP. Tými procesmi boli: monitorovanie, výkon kontroly na mieste a dohľad nad udržateľnosťou projektov po ukončení realizácie projektu.

Kontrolami v 37 kontrolovaných subjektoch NKÚ SR preveril, či boli vybudované zariadenia cestovného ruchu v kvalite stanovenej v žiadosti o nenávratný finančný príspevok. **Napriek tomu, že žiadatelia pri predkladaní žiadostí o NFP deklarovali zámer prispievať ku komplexnosti (svojej, ako aj miesta pôsobenia – destinácie), po ukončení projektov sa tento úmysel ukázal ako nereálny, príspevok na komplexnosť bol nízky.**

Špecifikom produktu CR je, že ho možno vytvárať len pomocou spolupráce (s rôznymi aktérmi v rozvoji CR), ktorá bola zohľadnená pri meraní prínosu prijímateľa ku komplexnosti, ale aj k inovatívnosti.

Vyhodnotením dotazníkového prieskumu (oslovených bolo 219 prijímateľov) bolo zistené, že až 42 % subjektov z celkového počtu oslovených žiadateľov má veľmi nízku mieru inovatívnosti a zároveň **nerozvíja žiadnu formu skúmanej spolupráce**. Navyše, 2/3 týchto subjektov tvoria poskytovatelia ubytovacích a stravovacích služieb, **ktorí majú na tento typ spolupráce veľmi dobré predpoklady**.

V oblasti marketingu a tvorby produktu jednoznačne obstáli obce, s ktorých spoluprácou **je spokojných 53 %** zariadení. Pozitívne hodnotenie obce môže súvisieť s rozvojom oblastných organizácií cestovného ruchu, v ktorých pri rozvoji cestovného ruchu plnia obce významnú úlohu. Svoje miesto určite zastanú aj TIK. Spoluprácu s nimi deklarovalo **41 % prijímateľov**. Veľká rezerva je však pri spolupráci s VÚC. Zo strany prijímateľov bola úroveň spolupráce hodnotená ako nízka.

Ako nástroj rozvoja CR bola hodnotená aj kvalita dopravnej infraštruktúry. Napriek tomu, že väčšina opýtaných nezaznamenala za 10 rokov zmenu v kvalite dopravnej infraštruktúry, paradoxne, nepredstavuje pre nich bariéru v činnosti. Podpora dopravnej infraštruktúry je určite priestorom na zlepšenie a cieleňé umiestňovanie investícií, hlavne do regiónov významných pre cestovný ruch.

NFP je pridelovaný s jednoznačným zámerom – zvýšiť konkurencieschopnosť prijímateľa, ako aj kraja, v ktorom pôsobí. Očakáva sa, aby vytvoril stabilné pracovné miesta, aby aktivity financované z fondov udržiaval a zveľaďoval. Preto je veľmi podstatné, aby boli vyberaní prijímateľa, **ktorí sú konkurencieschopní, nie sú ohrození finančnou nestabilitou, dokážu prefinancovať investíciu a zhodnocovať vložený kapitál**.

Podpora prijímateľa v oblasti cestovného ruchu boli porovnaní s výsledkami odvetvia. Z analýzy vyplynuli rozdielne trendy vo vývoji. **Negatívne sa prejavilo využívanie majetku, ktorý pri daných investíciách neprejavuje primeranú efektívnosť, zhoršilo sa splácanie záväzkov a inkaso pohľadávok, pričom trend v odvet-**

ví je opačný. Analýzou dostupných údajov podporených subjektov bola zistená skutočnosť, že subjekty medzi rokmi 2009 až 2015 vo všeobecnosti **znižili svoj kladný výsledok** hospodárenia, t. j. dosiahli stratu, resp. svoju stratu prehĺbili.

Pri výkone kontroly boli využité dotazníky, finančné údaje a informácie, ktoré boli vyhodnotené v spolupráci s Ekonomickou fakultou UMB v Banskej Bystrici – Katedrou cestovného ruchu a spoločného stravovania, Katedrou ekonomiky a manažmentu podniku a Katedrou kvantitatívnych metód a informačných systémov.¹⁾

Na základe údajov zozbieraných počas kontrolnej akcie, NKÚ SR odporučil, aby v procese výberu žiadateľov boli vyšpecifikované hodnoty pre dosahovanie **finančných výsledkov (dostatočná likvidita zaručujúca platobnú schopnosť, primeranú úverovú zadlženosť, rentabilitu aktív, stabilitu a bezkrízový stav)**. Taktiež boli definované ukazovatele dosahu, ktoré je nevyhnutné brať do úvahy pri segmente cestovného ruchu.

Záveru kontrolnej akcie definujú slabé a silné stránky prijímateľov pomoci, ako aj procesu ako takého.

---

¹⁾ Spracovanie vybraných údajov sa realizovalo v rámci spolupráce Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici a Najvyššieho kontrolného úradu SR.

1 CIEĽ KONTROLNEJ AKCIE

Účelom kontrolnej akcie bolo preveriť, či boli účinne a efektívne vynakladané prostriedky Programu rozvoja vidieka SR 2007 až 2013 a Operačného programu Konku-

rencieschopnosť a hospodársky rast z pohľadu naplnenia stanovených cieľov v projektoch cestovného ruchu.

Predmet kontroly:

- skontrolovať uplatnenie finančných prostriedkov z Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka a zo štrukturálnych fondov programového obdobia 2007 – 2013, ktoré boli použité na rozvoj cestovného ruchu v SR (prostredníctvom jednotlivých projektov)
- skontrolovať Operačný program Konkurencieschopnosť a hospodársky rast a Program rozvoja vidieka SR, prostredníctvom ktorých sú projekty cestovného ruchu financované
- vyhodnotiť funkčnosť zrealizovaných projektov (financovanie, monitorovanie projektov, udržateľnosť).

2 RÁMEC KONTROLNEJ AKCIE

Kontrola bola vykonaná v súlade so zákonom č. 39/1993 Z. z. o NKÚ SR v znení neskorších predpisov a so štandardmi, ktoré vychádzajú zo základných princípov kontroly v rámci medzinárodných štandardov najvyšších kontrolných inštitúcií ISSAI 100 – 999, v rozsahu definovanom v predmete kontroly.

Záveru kontrolnej akcie vychádzali:

- z kontroly dvoch implementačných agentúr – SIEA (SORO OP KaHR) a PPA (platobná agentúra PRV)
- z kontroly v 37 kontrolovaných subjektoch (prehľad projektov je uvedený v Prílohe č. 1)

- zo spracovania dát z primárnych zdrojov (dotazníky)
- zo spracovania sekundárnych zdrojov informácií (dáta s dostupných registrov a informačných systémov; pozri prílohu č. 3 tejto správy).

Projekty boli vybrané na základe analýzy rizík a podľa stanovených kritérií: stav čerpania prostriedkov, predmet projektu, lokalizácia sídla a celkové oprávnené výdavky.

Kontrolovaným obdobím bolo obdobie rokov 2007 – 2016, v závislosti od začiatku implementácie jednotlivých projektov.

2.1 ZÁKLADNÁ CHARAKTERISTIKA

PRV 2007 – 2013

Počas kontroly PRV 2007 – 2013 bolo skontrolovaných sedem prijímateľov pomoci z celkového počtu 402 prijímateľov z Opatrení 3.1 a 3.2 Prioritnej osi 3 PRV, čo predstavuje 1,74 % projektov zameraných na rozvoj CR.

Celková suma skontrolovaných finančných prostriedkov bola 4 593 933,38 eur, čo predstavuje 5,28 % z celkového objemu finančných prostriedkov alokovaných na relevantné projekty opatrenia 3.1 a 3.2.

OP KaHR 2007 – 2013

V rámci OP KaHR 2007 – 2013 bolo skontrolovaných 25 prijímateľov, čo predstavuje 11,40 % z celkového počtu 219 prijímateľov. Celková suma skontrolovaných finančných prostriedkov bola 49 978 558,93 eur, čo predstavuje 28,94 % z celkového objemu 172 689 271,20 eur finančných prostriedkov určených na opatrenie 3.1.

K metódam a technikám, ktoré boli uplatnené pri kontrole, patrili najmä: štúdium všeobecne záväzných predpisov a

interných noriem; preverenie dokumentov a dokladov, zmlúv a relevantnej dokumentácie; analýza, dedukcia, pozorovanie, dotazník, rozhovor so zamestnancami a iné.

Analýza údajov vychádzala:

- z *primárnych údajov*, ktoré boli získané metódou opytovania **pomocou dotazníka** od prijímateľov pomoci OP KaHR, opatrenia 3.1.
- z *sekundárnych zdrojov*, z údajov, ktoré boli dostupné: **štatistické údaje (Štatistický úrad SR)**, finančné informácie o prijímateľoch pomoci z **registra účtovných závierok**²⁾ a iných databáz, informácie o prijímateľoch NFP – ITMS a iné.

Dotazníkovým prieskumom bolo oslovených všetkých 219 prijímateľov (základný súbor), ktorým bolo financovaných spolu 257 investičných projektov. Niektoré subjekty boli

²⁾ www.registeructovnychzavierok.sk – informačný systém verejnej správy, centrálné miesto ukladania účtovných závierok, ktorého správcom je MF SR

prijímateľmi v rámci viacerých projektov, pričom išlo o jedno viackrát podporené zariadenie CR. NKÚ SR dostal vyplnené dotazníky od 112 prijímateľov (návratnosť 51-percentná).

Pri vyhodnotení dotazníka (spôsob vyhodnotenia dát je uvedený v Prilohe č. 2) bola použitá metóda deskriptívnej štatistiky, pri vybraných otázkach bola aplikovaná inferenčná štatistika (testy, intervaly spoľahlivosti s možnosťou zovšeobecňovania výsledkov).

Zozbierané údaje z dotazníkového prieskumu boli určené na posúdenie prínosu prostriedkov z EU ku kvalitatívnym aspektom rozvoja CR, ktoré nemožno vyhodnotiť na základe inak dostupných údajov.

Obmedzenia

Dostupnosť dát o prijímateľoch z PRV bola obmedzená z dôvodu právnej formy väčšiny prijímateľov. Samostatne hospodáriaci roľníci a živnostníci nemajú povinnosť zverejňovať účtovnú závierku.

3 VÝKON KONTROLY

Kontrolná akcia bola navrhnutá tak, aby vedela závermi odpovedať na dve hlavné otázky.

1. **Bolo strategické plánovanie orgánov verejnej správy vo vzťahu k CR účinné?**
2. **Boli investície do CR na úrovni projektov účinné?**

Základný legislatívny rámec cestovného ruchu na Slovensku je daný **Zákomom č. 91/2010 Z. z. o podpore cestovného ruchu**, ktorý upravuje práva a povinnosti fyzických a právnických osôb pôsobiacich v CR, tvorbu koncepcných dokumentov, financovanie rozvoja CR a podporu CR. Medzi dôvody prijatia tohto zákona patrilo vytvorenie organizačných štruktúr v cieľových miestach CR, vytvorenie systému financovania CR a motivácia subjektov k vzájomnej spolupráci.

Plnenie úloh v rozvoji CR, podľa tohto zákona, zabezpečujú: **Ministerstvo dopravy a výstavby SR, VÚC, obce, krajské organizácie CR, oblasťné organizácie CR, turistické informačné centrá**. Kontrolované projekty OP KaHR boli zamerané na rast *konkurencieschopnosti* cestovného ruchu v oblasti poskytovaných služieb, na *zvýšenie kvality ponuky* cestovného ruchu a *vytváranie nových atraktivít*.

Projekty kontrolované NKÚ SR, ktoré boli financované z Programu rozvoja vidieka SR 2007 – 2013, boli podporované v rámci dvoch opatrení zameraných na *diverzifikáciu smerom k nepoľnohospodárskym činnostiam* a činností v oblasti *vidieckeho cestovného ruchu*.

NKÚ SR pri hodnotení strategického plánovania bral do úvahy dva nosné dokumenty – **Stratégiu rozvoja CR SR do roku 2013** (platná v čase prideľovania prostriedkov) a **Regionalizáciu cestovného ruchu v Slovenskej republike** (2005). Druhý spomínaný dokument je podporný, legislatívne nezáväzný. Význam tohto dokumentu spočíva v tom, že navrhuje regióny Slovenska, vychádzajúc z ich prirodzených predpokladov pre rozvoj cestovného ruchu. Zohľadňuje komplexný predpoklad rozvoja, čo bol aj jeden z cieľov kontrolovaných operačných programov.

Úrad preveril väzbu výziev na nenávratné finančné príspevky so strategickými dokumentmi CR.

Ukazovatele projektu a dodržiavanie cieľov stanovených pre operačný program

Počas kontroly bolo analyzované dodržiavanie cieľov najmä u prijímateľov OP KaHR.

Analýza vychádzala zo zamerania cieľov podpory, ktorými sú:

1. rast **výkonnosti a konkurencieschopnosti** cestovného ruchu,
2. prednostne financovať **budovanie komplexných služieb cestovného ruchu s celoročným využitím, spojených s predajom miestnych služieb, prostredníctvom nových služieb** s vyššou pridanou hodnotou (využitie minerálnych a geotermálnych prameňov, prírodných a kultúrnych atraktivít Slovenska pre rozvoj letnej a zimnej turistiky) **s komplexnými službami pre zákazníka**,
3. realizovanie **podpory v spojení s predajom slovenských výrobkov** (napr. sklo, porcelán, výšivky, ochutnávky vín, prezentácie ľudových umeleckých remesiel spojených s predajom, atď.), aby sa zabezpečila **inovativnosť**, trvalá udržateľnosť a podporila sa zamestnanosť v regiónoch.

Na úrovni projektov a prijímateľov preveril najmä:

1. dopravnú dostupnosť k podporeným projektom,
2. vhodnosť formy CR v zmysle regionalizácie,
3. reálnu komplexnosť, inovativnosť podporených zariadení a spoluprácu,
4. vyhodnotenie dosahu investícií na konkurencieschopnosť podporených podnikov.

Aby bol potvrdený účinok financovaných opatrení, NKÚ SR zvolil pri výkone kontroly dva prístupy, ktoré sa navzájom dopĺňali. Preverenie „zhora“ – úroveň štátnych orgánov; úroveň „zdola“ – preverenie stavu na mieste.

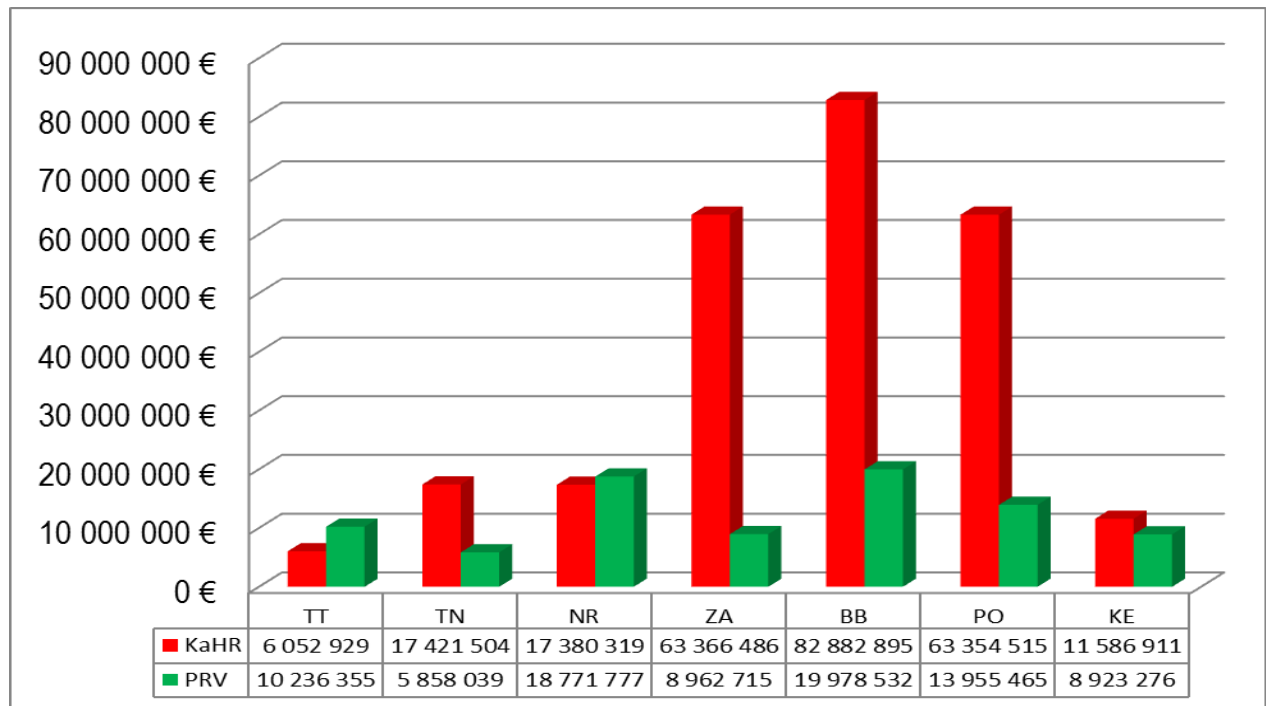
3.1 ÚČINNOSŤ FINANČNÝCH OPATRENÍ CR

Príspevky v rámci **PRV** zohľadňovali všetky úlohy vyplývajúce zo Stratégie, ba ani regionalizáciu cestovného ruchu. Tento stav vyplýva hlavne z osobitostí vidieckeho turizmu a agroturizmu. Subjekty podnikajúce v poľnohospodárstve sú umiestňované na dopravne horšie dostupných miestach. PPA bola pri výbere vhodných projektov

obmedzená podmienkou, že žiadateľ musí podnikat' v poľnohospodárskej prvovýrobe.

Územie SR je, podľa potenciálu v cestovnom ruchu, rozdelené do 21 oblastí. Ak prepojíme oblasti a poskytnutú podporu, zistíme, že podpora z PRV smerovala viac do regiónov s nižším významom pre rozvoj CR.

Graf č. 1: Porovnanie podporených krajov v oblasti cestovného ruchu z PRV a OP KaHR (v euro)

Zdroj: vlastné spracovanie

V strategických dokumentoch **OP KaHR** bola Stratégia zahrnutá. Regionalizácia CR v SR bola rozpracovaná v jednotlivých výzvach o NFP. Zrealizované boli projekty zahrňujúce rôzne formy CR, boli podporené projekty vo všetkých regiónoch SR okrem bratislavského.

Dopravná dostupnosť bola zohľadnená a priamo uvedená v príručkách pre žiadateľa. Nebola však samostatným hodnotiacim kritériom.

Ak chceme vyhodnotiť dopravnú dostupnosť z úrovne miesta umiestnenia pomoci, zistíme, že neexistuje žiaden zdroj, ktorý by hodnotil kvalitu infraštruktúry na začiatku programového obdobia 2007 – 2013.

Preto bolo možné vyhodnotiť vnímanie dopravnej infraštruktúry prijímateľmi pomoci len ich zapojením do dotazníkového prieskumu v čase po realizácii projektu.

Väčšina prijímateľov pomoci vníma prvky infraštruktúry pozitívne, okrem pravidelnosti a napojenia na letecké linky. Napriek tomu väčšina prijímateľov pomoci uviedla, že za posledných 10 rokov nezaznamenali žiadne zmeny:

- v kvalite železničnej infraštruktúry (78 %)
- v kvalite cestnej siete všeobecne (67 %)
- vo frekvencii autobusových spojení (58 %)
- vo frekvencii vlakových spojení (57 %).

3.1.1 REZERVY SÚ HLAVNE V KOMPLEXNOSTI A INOVATÍVNOSTI PODPORENÝCH SUBJEKTOV

Súčasnú obdobie môžeme nazvať „reštartom“ destinácií cestovného ruchu. Zákazník, vzhľadom na geopolitický vývoj v Európe a vo svete, sa začína orientovať na nové trhy, ktoré sa vyznačujú bezpečnosťou a stabilitou. Aj slovenský cestovný ruch vstupuje do zápasu o zákazníka v rámci stredoeurópskeho regiónu. Hlavným atribútom konkurenčného boja je atraktivita destinácie, podporená efektívnou motiváciou. Atraktivitu destinácie určuje jej *komplexnosť* (zákazník využíva čo najviac služieb bez potreby opustiť destináciu) a *inovatívnosť*.

Inovatívnosť

Inovatívnosť podporeného subjektu/zariadenia bola posudzovaná ako inovatívnosť v rámci ponuky služieb samotného zariadenia aj ako inovatívnosť daná spolupracou s vybranými subjektmi pri tvorbe spoločného produktu, poskytovaní služby alebo marketingu.

Až takmer **54 % subjektov nedosahuje vyššiu úroveň inovatívnosti než 25 %**. Dôvodom nízkeho hodnotenia väčšiny subjektov je **nízka úroveň spolupráce s regionálnymi remeselníkmi, umelcami a výrobcami, a to aj v prípade subjektov, ktoré majú pre tento typ spolupráce predpoklady**:

- 42 % subjektov má veľmi nízku mieru inovatívnosti a zároveň **nerozvíja žiadnu formu** skúmanej spolupráce
- 2/3 týchto subjektov tvoria poskytovatelia ubytovacích a stravovacích služieb, **ktorí majú pre tento typ spolupráce veľmi dobré predpoklady**
- 1/3 subjektov s najnižšou mierou inovatívnosti **žiadnym spôsobom nespôsobuje** s umelcami, výrobcami a producentmi, ktorí tvoria subjekty poskytujúce doplnkové služby v CR.

V súvislosti s marketingom a predajom služieb spolupracuje **najviac subjektov cestovného ruchu s regionálnymi producentmi potravín**.

Komplexnosť

V rámci OP KaHR boli kritériá posudzovania komplexnosti zapracované do príručky pre žiadateľa v rôznom rozsahu a v závislosti od výzvy. V procese hodnotenia žiadostí o NFP boli podľa typu subjektu pridelené body aj za plnenie znakov, ktoré tvoria jednotlivé oblasti komplexnosti. Napriek uvedenému v rámci príslušného opatrenia 3.1 operačného programu **nebola komplexnosť zohľadnená v žiadnych merateľných ukazovateľoch**. Preto sa **dosiagnutá úroveň komplexnosti nedá vyhodnotiť konkrétne vo vzťahu k jednotlivým NFP**.

Dotazníkovým prieskumom bola preukázaná **nízka úroveň prínosu** prijímateľov pomoci **ku komplexnosti** cieľového miesta. Výsledky hodnotenia naznačujú, že subjekty dosahujú nízku úroveň v rámci možností spolupráce, málo spolupracujú v oblasti marketingu a pri tvorbe spoločného produktu (vrátane tvorby balíka služieb) s inými poskytovateľmi.

- **Až 79,5 % prijímateľov** má mieru prínosu ku komplexnosti cieľového miesta **nižšiu než 50 %**.³⁾
- 27 % podporených zariadení dosahuje súčasne aj **nízku mieru vlastnej komplexnosti** (do 50 %) a aj **nízku mieru prínosu** ku komplexnosti **cieľového miesta** (do 50 %).
- Balíky služieb v spolupráci s inými poskytovateľmi **nespôsobuje až 36,6 %** prijímateľov.

Napriek tomu, že žiadatelia pri predkladaní žiadostí o NFP deklarovali zámer prispievať ku komplexnosti (svojej aj miesta), po ukončení projektov tento zámer nebol realizovaný a príspevok ku komplexnosti bol nízky.

Spolupráca je jedným z nosných princípov rozvoja CR

Dotazníkovým prieskumom bolo skúmané vnímanie spolupráce s inštitúciami/subjektmi, ktoré vytvárajú organizačné štruktúry v rozvoji CR. Išlo o spoluprácu

- s **obcou/mestom a oblastnou organizáciou CR**, ktorej členom je obec, resp. viac obcí, a dobrovoľne aj subjekty pôsobiace na území vrátane prijímateľov pomoci
- s **VÚC a krajskou organizáciou CR**, ktorej hlavným iniciátorom založenia je práve VÚC, členom je minimálne jedna oblastná organizácia CR a dobrovoľne aj subjekty pôsobiace na území vrátane prijímateľov pomoci.

Väčšina prijímateľov (57,2 %) je so spolupracou s obcou spokojná. Rozvíjanie konkrétnych foriem spolupráce medzi prijímateľmi a obcou môže súvisieť s rozvojom oblastných organizácií CR, v ktorých plnia obce významnú úlohu.

Úroveň spolupráce prijímateľov pomoci s VÚC je nízka (17 %). S negatívnym hodnotením spolupráce s VÚC súvisí aj fakt, že za hlavného iniciátora spolupráce v cieľovom mieste CR ho považuje len minimum prijímateľov pomoci (8,9 %). Toto hodnotenie súvisí aj s tým, že na Slovensku pôsobí na úrovni krajov len 5 krajských organi-

³⁾ 100 % miera komplexnosti určuje pomyselnú maximálnu možnú úroveň komplexnosti prijímateľa pomoci v podmienkach SR (pri zohľadnení typu zariadenia).

zácii CR (ich hlavným iniciátorom založenia a spolupráce na úrovni kraja je VÚC).

Turistické informačné kancelárie (125 na území SR) zabezpečujú zber, spracúvanie a poskytovanie informácií o

CR; návštevníkov informujú na základe mapovania atraktivít regiónu, produktov CR a podujatí. Spoluprácu s TIK deklarovalo v dotazníkovom prieskume o marketingu a pri predaji služieb 41 % prijímateľov, pri tvorbe produktu vrátane organizácie podujatí 20,5 %.

3.2 BOLI INVESTÍCIE DO CR NA ÚROVNI PROJEKTOV ÚČINNÉ?

3.2.1 UDRŽATEĽNOSŤ PROJEKTOV – ZACHOVANIE VÝSLEDKOV REALIZOVANÉHO PROJEKTU

Hlavným účelom použitia verejných financií, a teda aj prostriedkov z fondov EÚ, nie je len vyčerpať pridelené prostriedky. Účelom je použiť ich tak, aby účinne prispeli k cieľu, na ktorý boli určené.

Nástrojmi, ktoré zabezpečia efektívne a účinné využitie finančných prostriedkov, sú: (i) monitorovanie projektov, vrátane monitorovania ich udržateľnosti, (ii) kontrola na mieste u prijímateľov. NKÚ SR považuje tieto procesy za nosné, preto sa sústredil na testovanie ich efektívnosti a účinnosti u zodpovedných štátnych agentúr – SIEA a PPA.

Monitorovanie projektov

Hlavným nástrojom na overenie reálneho pokroku projektov bolo monitorovanie merateľných ukazovateľov výsledku a dosahu (teda udržania investície prijímateľom po ukončení realizácie projektu – udržateľnosť projektu).

Program rozvoja vidieka 2007 – 2013

NKÚ SR zistil, že realizácia projektu a jeho prínos boli hodnotené len na základe jednej monitorovacej správy na konci implementácie projektu, a to pri predložení záverečnej žiadosti o platbu. Obdobie udržateľnosti projektu nebolo zo strany PPA monitorované.

Udržateľnosť zrealizovaných projektov bola v PRV 2007 –

2013 stanovená nasledovne: „investícia sa *musí využívať* najmenej **5 rokov po podpise Zmluvy o NFP**“. Pre porovnanie, v zmluve o NFP pre OP KaHR plyní uvedená lehota od vyplatenia záverečnej platby projektu – teda až po realizácii. Takto nastavené pravidlá PRV zapríčinili, že ku dňu ukončenia kontroly NKÚ SR bolo z celkového počtu **209 projektov**, realizovaných v rámci **opatrenia 3.1**, na úrovni udržateľnosti „**len**“ **19 projektov**.

OP Konkurencieschopnosť a hospodársky rast

Doba udržateľnosti bola obsahom vyhlásených výziev, podľa ktorých bol prijímateľ povinný udržať investíciu minimálne päť rokov po finančnom ukončení projektu. V období udržateľnosti projektu predkladal prijímateľ každých 12 mesiacov tzv. následnú monitorovaciu správu, ktorá obsahovala hodnoty výsledkových a dosahových ukazovateľov projektu.

Monitorovanie sa vykonávalo formou priebežných monitorovacích správ (obdobie realizácie projektu), záverečnej monitorovacej správy (po ukončení realizácie projektu) a následných monitorovacích správ (obdobie udržateľnosti projektu).

Údaje týkajúce sa pokroku v realizácii projektu boli vkladané do ITMS prijímateľom a automaticky generované do monitorovacej správy.

3.2 PROJEKTY MUSIA SPLŇAŤ SVOJU FUNKCIU

Aby bolo možné vyhodnotiť účinnosť vynaložených investícií, sústredil sa výkon kontroly NKÚ SR na preverenie „funkčnosti“ projektov priamo u prijímateľov.

Program rozvoja vidieka 2007 – 2013

Úrad nezistil pri výkone kontroly závažné porušenia zo strany prijímateľov. Na základe vyhodnotenia ukazovateľov a vykonania kontroly na mieste realizácie projektov, NKÚ SR konštatuje, že prijímatelia z PRV zrealizovaním projektov prispeli k naplneniu príslušného cieľa PRV 2007 – 2013.

OP Konkurencieschopnosť a hospodársky rast

Hlavným cieľom kontrolovaných projektov (OP KaHR) bola podpora podnikateľských aktivít v cestovnom ruchu, rast konkurencieschopnosti CR a jeho výkonnosti. Jedným z cieľov bolo prednostne financovať budovanie komplexných služieb s celoročným využitím.

NKÚ SR počas výkonu kontroly zistil, že **celoročná prevádzka nebola presne určená vo výzvach o NFP**, prípadne v ostatných relevantných dokumentoch. Podmienka zabezpečenia celoročnej prevádzky bola zafinancovaná

len v niektorých príručkách pre odborných hodnotiteľov. Pri výkone kontroly u prijímateľa úrad vyhodnotil, že väčšina prijímateľov dodržala stanovené ciele a ukazovatele projektu. Kontrolami bolo zistené:

- aj nezrealizovanie cieľa projektu, pričom táto skutočnosť nebola upravená Dodatkom k Zmluve o NFP
- aj riziko nenaplnenia hlavného cieľa projektu – vytvorenie komplexného produktu cestovného ruchu pri účelnom využití prírodných zdrojov v turisticky najatraktívnejšej lokalite Slovenska

- aj nevytvorenie nových pracovných miest
- aj to, že zrealizovaný projekt bol prenajímaný výlučne ako celok a len pre klientelu určenú subjektom; týmto konaním zo strany prijímateľa vzniká riziko nenaplnenia hlavného cieľa projektu – „zvýšiť konkurencieschopnosť a výkonnosť služieb v oblasti cestovného ruchu“, pretože objekt nebol sprístupnený širokej verejnosti.

NKÚ SR dáva do pozornosti, že uvedené nedostatky identifikoval aj napriek tomu, že SIEA vykonala kontrolu projektov na mieste.

3.2.1 RAST VÝKONNOSTI A KONKURENCIESCHOPNOSŤ SUBJEKTOV CR

Za kľúčový faktor konkurencieschopnosti považuje NKÚ SR výkonnosť podnikov, ktorú chápe ako „schopnosť podniku dosahovať čo najlepšie zhodnotenie investícií vložených do podnikateľských aktivít“; v tomto prípade hlavne investícií v podobe nenávratného finančného príspevku.

Vitalita a konanie podporených podnikov boli vyhodnocované⁴⁾ v čase spochybnovania **finančného zdravia** (príloha č. 3) a signálov **naznačujúcich potenciálne problémy** (ukazovatele likvidity, aktivity, zadlženosti, rentability a efektívnosti tržieb).

Údaje boli analyzované v rámci 256 projektov (58 okresov) z operačného programu Konkurencieschopnosť a hospodársky rast, ako aj v rámci 556 projektov (67 okresov) Programu rozvoja vidieka.

Analýzou dostupných údajov, podporených subjektov, bola zistená skutočnosť, že subjekty medzi rokmi 2009 až 2015 vo všeobecnosti **znižili svoj kladný výsledok** hospodárenia, t. j. dosiahli stratu, resp. svoju stratu prehĺbili.

Podiel stratových subjektov vzrástol zo 47 % v roku 2009 na 50 % v roku 2015. Až 44 % subjektov však dosiahlo stratu v nadpolovičnej väčšine časových období, t. j. tri a viac rokov pri subjektoch podporených v roku 2009, a dva a viac rokov pri subjektoch podporených neskôr.

Efektívnosť tržieb narástla vo výberovom súbore len mierne. Z pohľadu tohto kritéria však podporené podniky patrili k lepším podnikom odvetvia.⁵⁾ V roku 2015 sa 91 podporených subjektov zaradilo k lepším podnikom od-

vetvia (v roku 2009 ich bolo 59). Uvedené potvrdzuje predpoklad **pozitívneho prínosu projektu pre konkurencieschopnosť subjektov, meranú na základe pridanej hodnoty** (k hodnote ukazovateľa prispela aj výška odpisov z majetku obstaraného z NFP). **Efektívnosť tržieb považujeme za jeden z rozhodujúcich ukazovateľov, keďže sa subjekty zaviazali pri podávaní žiadosti o NFP k jej rastu.**

Ďalší faktor, ktorý môže ovplyvniť zraniteľnosť subjektov, je **vlastné imanie**. V roku 2009 predstavoval podiel podporených subjektov so záporným imaním 5,5 %, v roku 2015 to bolo 9,7 %. Uvedený stav súvisí s citlivosťou odvetvia na krízu.

Od roku 2016 zaviedla novela obchodného zákona tzv. inštitút spoločnosti v kríze, a to v prípade, keď je v úpadku alebo jej úpadok hrozí. **Vzhľadom na to považujeme za ďalší významný faktor zraniteľnosti subjektov neschopnosť kryť záväzky vlastným imaním.**

Obchodný zákonník explicitne uvádza podiel vlastného imania na záväzkoch vo výške 8 % za hraničnú hodnotu krízy (nie je to teda striktné záporné vlastné imanie, ako vo vyššie uvedených prípadoch). Ak by spomenutá podmienka platila aj v minulosti, 18,2 % subjektov by bolo v roku 2009, teda v čase získania NFP, v kríze (teda považované za nestabilné), a zhoršovanie hospodárenia do roku 2015 by do krízy priviedlo až 27,4 % podporených subjektov. To znamená, že NFP nevygeneroval dostatočný výsledok hospodárenia, ktorý by pokryl záväzky na takej úrovni, aby podnik bol považovaný z hľadiska Obchodného zákonníka SR za stabilný, a to ani po prijatí investičnej pomoci.

⁴⁾ Uvedená analýza bola urobená z dostupných účtovných závierok všetkých podporených subjektov – obchodných spoločností za časové obdobie rokov 2009 – 2015.

⁵⁾ Prekročili hodnotu horného kvartil.

4 ODPORÚČANIA

OBLASŤ PROCESOV

PPA –

- zintenzívniť monitorovanie realizovaných projektov
- monitorovať zrealizované projekty v období ich udržateľnosti, aby bolo možné účinne vyhodnotiť napĺňanie ukazovateľov projektu (cieľov projektu)
- aplikovať kritérium 5-ročnej doby udržateľnosti po ukončení realizácie projektu
- stanoviť projektové ukazovatele už v žiadosti o NFP, resp. v zmluve o NFP. V prípade ukazovateľov PRV 2014 – 2020, ktorých cieľom bude vytvorenie nových pracovných miest, definovať, za akých podmienok je

takýto ukazovateľ projektu považovaný za naplnený (definícia pojmu „vytvorené pracovné miesto“)

- zabezpečiť jednotné uplatňovanie výkladu pojmov vo všetkých relevantných dokumentoch.

SIEA –

- venovať zvýšenú pozornosť vykonávaniu KNM a monitorovaniu projektov
- dôsledne sledovať dosahovanie cieľov každého projektu a napĺňanie indikátorov každého projektu počas celej doby platnosti zmluvy o NFP.

OBLASŤ KRITÉRIÍ NA VÝBER STABILNÝCH PRIJIMATEĽOV

Z výsledkov podporených subjektov vyplynulo, že **v procese výberu a hodnotenia žiadateľov je nutné viac prihliadať na ich finančné výsledky a kondíciu, a to z dôvodu, aby prijímateľom podpory boli subjekty, ktoré sú konkurencieschopné, nie sú ohrozené finančnou nestabilitou, dokážu prefinancovať investíciu a zhodnocujú vložený kapitál.** Na základe toho NKÚ SR odporúča v procese výberu a finančnej analýzy: akcentovanie a špecifikáciu požadovaných hodnôt

- pre dosiahnutie **dostatočnej likvidity zaručujúcej platobnú schopnosť** – likvidita prvého stupňa (cash ratio), pretože sa predpokladá, že oprávnený subjekt investuje do dlhodobého majetku a financuje aj zvýšené náklady z prevádzkovej činnosti (vyššie investičné náklady a vyššie náklady na prevádzku v prípade rozšírenia služieb alebo zvyšovania kvality)
- pre dosiahnutie **primeranej úverovej zadĺženosti** – vysoké hodnoty ohrozujú stabilitu subjektu a obme-

dzujú jeho schopnosť uhrádzať cenu cudzieho kapitálu

- pre dosiahnutie **rentability aktív** – dokazujúcej zhodnotenie vložených prostriedkov bez ohľadu na ich zdroj a efektívnosť využívania majetku (nízka rentabilita alebo stratovosť neprispievajú ku konkurencieschopnosti subjektu ani odvetvia)
- pre dosiahnutie **stability a bezkrízového stavu** – t. j. minimálne 8 % podielu vlastného kapitálu a záväzkov, aby sa spoločnosť vyhla platobnej neschopnosti a predĺženiu.

Stanovenie požadovanej hodnoty pre dostatočnú likviditu, úverovú zadĺženosť a rentabilitu aktív je pri posudzovaní projektov možné na základe stredných hodnôt dosahovaných v podporenom odvetví (podľa vykazovania hodnôt príslušnej divízie). Hodnota pre určenie stability a bezkrízového stavu je daná Obchodným zákonníkom SR.

OBLASŤ MERATEĽNÝCH UKAZOVATEĽOV

Od prijímateľa príspevku sa žiada, aby dosiahol ciele opatrenia a prispel ku konkurencieschopnosti, komplexnosti a inovatívnosti odvetvia CR. Pri plánovaní merateľných ukazovateľov projektu – ukazovateľov **dosahu, považujeme za dôležité, aby boli do úvahy brané nasledovné ukazovatele:**

- **stabilita a bezkrízový stav** – rovnaký ukazovateľ ako pri výbere podnikov, pretože odhaľuje podniky v kríze, čo je dôležité tak z hľadiska selekcie oprávnených žiadateľov, ako aj posúdenia udržateľnosti podniku a jeho možného úpadku

- **podiel pridanej hodnoty v tržbách** – použitý pomerový ukazovateľ vyjadruje príspevok daného podniku k tvorbe hodnoty, a to v percentách vzťahu k dosahovaným tržbám
- **podiel EBITDA v tržbách** – je doplnkom predchádzajúceho ukazovateľa a umožňuje „oceniť“ aj podniky, ktoré investujú (vďaka odpisom), a podniky, ktoré financujú svoj rozvoj cudzími zdrojmi (vďaka úrokom); žiaduce je, aby ukazovateľ v danom čase rástol
- **produktivita práce** – podiel tržieb a zamestnancov,

ktorý prihliada aj na prírastok v zamestnanosti podporeného subjektu

- ROA – rovnaký ukazovateľ ako pri výbere podnikov (podiel čistého zisku a aktív podniku).

V OBLASTI STRATÉGIE POLITIKY CR

- zabezpečenie aktualizácie dokumentu Regionalizácia CR a následné zabezpečenie jeho záväznosti.

Aktivity stimulované z verejných financií **sústrediť hlavne na podporu tvorby komplexných a inovatívnych pro-**

duktov so zameraním na produkty vytvorené spolupracou (**zapojením**) **viacerých aktérov rozvoja CR**, pretože to umožňuje vytvárať komplexný (ucelený) produkt CR cieľového miesta, ktorý je základom konkurencieschopnosti v CR.

5 REAKCIA KONTROLOVANÉHO SUBJEKTU

Kontrolované subjekty nevzniesli žiadne námietky proti pravdivosti, úplnosti a preukázateľnosti kontrolných zistení, uvedených v protokoloch o výsledku kontroly. Na podnet NKÚ SR boli niektoré zistené formálne nedostatky odstránené ešte v priebehu kontrol. NKÚ SR upozornil a prerokoval so SIEA jednotlivé nedostatky zistené počas kontrol u prijímateľov pomoci.

Riadiaci orgán (MH SR) prejavil záujem o zistenia NKÚ SR na SIEA aj u prijímateľov pomoci. Na pracovnom stret-

nutí NKÚ SR informoval zástupcov riadiaceho orgánu o zisteniach, ktoré boli identifikované na obidvoch kontrolovaných úrovniach.

NKÚ SR oceňuje zvolený proaktívny prístup, ktorý zabezpečí šírenie dobrej praxe, získanej z kontrol NKÚ SR. Zdieľaním nezávislého pohľadu, ktorý je postavený na dôkazoch, možno predchádzať budúcim možným negatívnym zisteniam a vyvarovať sa opakovaniu chýb.

ZÁVER

Úrad zaznamenal viaceré medzery v oblasti účinného strategického **plánovania**. **PRV** nebol v kontrolovaných oblastiach tvorený vo väzbe na stratégiu CR 2007 – 2013. Podmienky výziev pre ŽoNFP nezohľadňovali regionálnu vhodnosť umiestnenia projektov. Zároveň realizácii politiky CR neprosperovalo ani zrušenie zastrešujúcej organizácie pre CR (SACR zrušené ku dňu 31. 12. 2016).

Na to, aby sme mohli pozitívne vyhodnotiť otázku **účinnosti strategického plánovania CR**, je nutné, aby sa tento, pri svojom rozvoji a pri odstraňovaní preukázaných slabých stránok slovenského cestovného ruchu, sústredil hlavne

- na tvorbu nových inovatívnych komplexných projektov, ktoré môžu byť lákadlom pre zákazníkov CR v rámci existujúcej konkurencie stredoeurópskeho priestoru
- na motiváciu všetkých aktérov; až jedna tretina prijímateľov pomoci sa považuje za hlavného a jediného iniciátora rozvoja cestovného ruchu v cieľovom mieste

- na kľúčové subjekty, ktorými sa javia obce a oblasťné organizácie cestovného ruchu; je nutné zvýšiť úsilie zo strany VÚC; v zmysle princípu čo najvyššej pridanej hodnoty je však potrebné zladíť fungovanie regionálnych organizácií rôznych stupňov tak, aby ich činnosť bola navzájom zosúladená a nie duplicitná
- na koordináciu; zladenie je nevyhnutné aj na úrovni ústredných orgánov štátnej správy, keďže oblasť cestovného ruchu je multisektorová s prienikom do väčšiny rezortov; CR nemá charakter samostatného ekonomického odvetvia, hoci predstavuje jeden z významných zdrojov rastu a v posledných rokoch je jedným z najdynamickejších odvetví slovenskej ekonomiky
- na určenie potenciálu regiónov, kde je nevyhnutná odborná a profesionálna analýza v oblasti cestovného ruchu; takýto aktuálny záväzný dokument by mal byť základným nástrojom pre orgány verejnej správy, na štátnej aj na regionálnej úrovni, a to pre smerovanie ich podpory do cestovného ruchu s predpokladom čo najvyššej pridanej hodnoty.

V odpovedi na otázku účinnosti financovania projektov NKÚ SR konštatuje, že nie všetky vynaložené investície do CR boli účinné. Je potrebné detailne analyzovať finančné zdravie prijímateľov v procese výberu a hodnotenia žiadateľov o NFP. Z dlhodobého hľadiska je potrebné zamerať pozornosť na rast výkonnosti a konkurencieschopnosti subjektov podnikajúcich v sektore CR. Za najkritickejšiu oblasť považuje Úrad plnenie ukazovateľov a cieľov zo strany prijímateľov.

Na základe výsledkov z kontrol možno konštatovať, že finančné prostriedky zväčša prispeli k rozvoju infraštruktúry cestovného ruchu. Pod infraštruktúru zaraďuje infraštruktúru zariadení CR a dopravnú infraštruktúru (pozem-

nej, leteckej a vodnej dopravy). **Finančné prostriedky prispeli k budovaniu infraštruktúry zariadení cestovného ruchu, ale sa nedopĺňali cielene s financovaním dopravnej infraštruktúry.** V medzinárodnom meradle považuje infraštruktúru CR za významný faktor konkurencieschopnosti v CR aj Svetové ekonomické fórum.⁶⁾

Prvky dopravnej infraštruktúry síce prijímatelia nepovažovali za bariéru ich podnikateľskej činnosti, avšak nevnímajú v jej kvalite ani významné zmeny za posledných 10 rokov. Uvedené znižuje konkurencieschopnosť Slovenska na trhu CR, najmä pri súčasnom trende dopravného prístupňovania nových destinácií.

---

⁶⁾ Svetové ekonomické fórum (The World Economic Forum) realizuje vnútornú analýzu a hodnotenie konkurencieschopnosti 136 krajín sveta, a to pomocou Indexu konkurencieschopnosti krajiny v cestovnom ruchu (The Travel and Tourism Competitiveness Index). Index meria súbor faktorov a politík, ktoré umožňujú udržateľný rozvoj cestovného ruchu, čo sa premieňa do konkurencieschopnosti krajiny na medzinárodnom trhu CR. <https://www.weforum.org>

KONTAKT

Najvyšší kontrolný úrad SR
Priemyselná 2
824 73 Bratislava

☎ +421 2 5011 4451   ✉ info@nku.gov.sk

Pôdohospodárska platobná agentúra
Dobrovičova 12
815 26 Bratislava

☎ +421 2 5273 3800   ✉ info@apa.sk

Slovenská inovačná a energetická agentúra
Bajkalská 27
827 99 Bratislava

☎ +421 2 5824 8111   ✉ office@siea.gov.sk

PRÍLOHA Č. 1 – ZOZNAM KONTROLOVANÝCH SUBJEKTOV

P. č.	Názov projektu	Prijímateľ	Skutočne čerpané výdavky projektu v €	Miesto realizácie projektu
Konkurencieschopnosť a hospodársky rast 07-13				
1.	Vybudovanie komplexného strediska cestovného ruchu Chopok Západ	WEBIS, s.r.o.	11 994 055,49	Demänovská dolina
2.	Rekonštrukcia Hotela Sliezsky Dom	Elevation, s.r.o.	10 457 064,14	Vysoké Tatry
3.	Rekonštrukcia a prístavba hotela AVENA PLUS Liptovský Ján	ALEXANDRA WELLNESS HOTEL, s.r.o.	10 085 185,68	Liptovský Ján
4.	Gino Paradise Bešeňová II. etapa	EUROCOM Investment, s.r.o.	1 587 160,89	Bešeňová
5.	Hotel ALI BABA; rekonštrukcia a prístavba	KAISAR, s.r.o.	7 441 267,94	Humenné
6.	Golfový areál Kráľovské údolie	REA Tatry, s.r.o.	1 564 122,63	Malý Slavkov
7.	Penzión ENERGETIK	Mgr. Ľubica Skusilová	853 683,03	Demänovská dolina
8.	Hotel Partizán – Tále; modernizácia, dostavba a stavebné úpravy; 2., 3., 4., 5. etapa	HOTEL PARTIZÁN, s.r.o.	6 851 200,42	Bystrá
9.	Zvýšenie úrovne služieb Atrium Hotela, na účely označenia hotela za kongresový hotel a wellness hotel	DOMÉNA	1 564 274,62	Vysoké Tatry
10.	Hotel Hviezdoslav ***	SAMTREID, s.r.o.	2 584 535,83	Kežmarok
11.	Zlepšenie služieb pre zákazníkov v stredisku cestovného ruchu Park Snow Vysoké Tatry	1. Tatranská, akciová spoločnosť	10 513 858,39	Vysoké Tatry
12.	Prístavba wellnes centra a prestavba hotela Bystrá	Hotely a penzióny, a. s.	7 513 865,36	Bystrá
13.	Zvýšenie kvality poskytovaných služieb CR v hoteli SITNO	ASPECT-VYHNE, a. s.	1 587 725,08	Vyhne
14.	Modernizácia Hotela Tenis	TENIS CENTRUM, s.r.o.	1 550 657,21	Zvolen
15.	Rozšírenie doplnkových služieb hotela Slamenný dom	SLOVAKIA REAL – TOUR, s.r.o.	494 691,56	Malá Ida
16.	Obnova barokového kaštieľa na penzióne 2* Biela dáma Čierny rytier	EUROCLUB, s.r.o.	969 486,23	Kluknava
17.	Business House Mikado, Nitra	LL real invest, s.r.o.	8 433 519,91	Nitra
18.	Vybudovanie turistickej ubytovne „Ranch“	AGT REAL, s.r.o.	912 033,24	Hokovce
19.	Rekonštrukcia a modernizácia hotela Tatra Trenčín	SYNOT GASTRO SLOVAKIA, s.r.o.	9 606 696,51	Trenčín
20.	Zvýšenie konkurencieschopnosti hotela KRYM	Trenčianske kúpele, s.r.o.	1 897 708,00	Trenčianske Teplice
21.	Rozšírenie penzióne AQUA SLEEP – Veľký Meder	AQUA SLEEP, s.r.o.	499 997,45	Veľký Meder
22.	Prestavba, prístavba a rekonštrukcia penzióne Viktória	GASTROCENTRUM, spol. s r.o.	988 318,43	Galanta
23.	Dobudovanie komplexného stre-	Liptovská stavebná spo-	1 471 645,27	Ružomberok

P. č.	Názov projektu	Prijímateľ	Skutočne čerpané výdavky projektu v €	Miesto realizácie projektu
	diska cestovného ruchu s celo-ročným využitím – Čutkovská dolina	ločnosť, s.r.o.		
24.	Hotel Park, modernizácia	SLOVAKIA REAL – IN, a. s.	1 475 893,91	Dolný Kubín
25.	Podpora propagácie Slovenska ako destinácie cestovného ruchu	Slovenská agentúra pre cestovný ruch	25 528 039,63	-
Program rozvoja vidieka 07-13				
1.	Rybárska osada na Domaši	STRUO, s. r. o.	499 970,24	Vranov nad Topľou / Domaša
2.	Modernizácia a stavebné úpravy objektov areálu vínnej pivnice na agroturistické centrum Hronský Beňadik, časť Psiare	Roľnícke družstvo Tekovské Nemce	499 399,73	Žarnovica
3.	Výstavba penziónu a reštaurácie HUBERT	RUPOS, s.r.o.	500 000,00	Trnava
4.	Hotel*** ZELENÁ LAGÚNA	AGROTRADE ZELENÁ LAGÚNA, s.r.o.	499 998,57	Vranov nad Topľou / Domaša
5.	Penzión** ZELENÁ LAGÚNA so slovenskou vinárňou	Mliekofarma – SK, spol. s r. o.	499 986,28	Vranov nad Topľou / Domaša
6.	Vybudovanie agroturistického areálu vidieckeho cestovného ruchu v Horných Lefantovciach – I. ETAPA	Ing. Jozef Ďuriš – SHR	499 819,00	Nitra
7.	Vybudovanie agroturistického areálu vidieckeho cestovného ruchu v Horných Lefantovciach – II. ETAPA	Ing. Jozef Ďuriš – SHR	499 671,48	Nitra
8.	Stavebné úpravy, nadstavba a prístavba dvoch zrubov k penziónu FATRA	Monika Chabrečková	383 019,91	Žilina
9.	Agroturistický areál Selce – Fuggerov dvor; rozšírenie existujúceho zariadenia	BARANČIA, s.r.o.	461 731,25	Banská Bystrica
10.	NOVOSTAVBA GASTRO RELAXAČNÉHO CENTRA, REKONŠTRUKCIA	Ovčia farma Proč, s.r.o.	460 007,31	Prešov
11.	Výstavba agroturistického zariadenia s doplnkovými službami	Jozef Ignáth, Komárovce	499125,12	Košice - okolie
12.	Rekonštrukcia výrobných objektov hydinyvej farmy na Agropenzióne Breza	Ing. Peter Sečkář, CSc. – PEKYMA Malacky	291 023,49	Malacky

PRÍLOHA Č. 2 – SPÔSOB VYHODNOTENIA DÁT A INFORMÁCIÍ

Zameranie cieľa OP KaHR	Spôsob overenia
Rast výkonnosti a konkurencieschopnosti cestovného ruchu	1.1. Analýza výkonnosti odvetvia cestovného ruchu (vývoj počtu prenocovaní, počet návštevníkov, a i.) v súvislosti s umiestnením pomoci.
	1.2. Analýza výkonnosti a konkurencieschopnosti prijímateľa pomoci.
Vyhodnotené na základe sekundárnych údajov o celom základnom súbore (všetkých prijímateľoch pomoci).	
Prednostne financovať budovanie komplexných služieb cestovného ruchu s celoročným využitím, spojených s predajom miestnych služieb, prostredníctvom nových služieb s vyššou pridanou hodnotou (využitie minerálnych a geotermálnych prameňov, prírodných a kultúrnych atraktivít Slovenska pre rozvoj letnej a zimnej turistiky s komplexnými službami pre zákazníka .)	1.3. Analýza komplexnosti služieb podporených subjektov/zariadení a ich prínosu ku komplexnému produktu cieľového miesta cestovného ruchu.
	1.4. Analýza celoročného využitia podporeného subjektu/zariadenia (súvislosti s rozvíjanými formami cestovného ruchu).
Podpora v spojení s predajom slovenských výrobkov (napr. sklo, porcelán, výšivky, ochutnávky vín, prezentácie ľudových umeleckých remesiel spojených s predajom, atď.), aby sa zabezpečila inovatívnosť, trvalá udržateľnosť a podporila sa zamestnanosť v regiónoch.	1.5. Analýza inovatívnosti podporených subjektov/zariadení.
	1.6. Analýza spolupráce s regionálnymi výrobcami a producentmi.
Vyhodnotené na základe primárnych údajov z dotazníka, a to metódou deskriptívnej štatistiky bez zovšeobecnenia na celý základný súbor (bez inferenčnej štatistiky – výsledky možno aplikovať len na 112 subjektov výberového súboru).	

PRÍLOHA Č. 3 – POROVNANIE STAVU A VÝVOJA UKAZOVATEĽOV ODVETVIA A PODPORENÝCH SUBJEKTOV CR

Príloha č. 3 stručne prezentuje a porovnáva výsledky odvetvia a podporených subjektov. Farebne zvýraznený text vyznačuje pozitívny stav (zelená) a negatívny stav (červená), prípadne ich zmenu v čase.

Ukazovateľ	Žiaduci stav	Odvetvie CR	Podporené subjekty	Popis ukazovateľa
Likvidita prvého stupňa	Dostatok peňažných prostriedkov	Rastie, primeraná hodnota v roku 2015	Klesá, nízka hodnota v roku 2015	Schopnosť hradiť krátkodobé záväzky peňažnými prostriedkami
Likvidita tretieho stupňa	Dostatok obežného majetku	Nedostatočná hodnota v roku 2009, mierne rastie	Nedostatočná hodnota v roku 2009; ďalej klesá	Schopnosť hradiť krátkodobé záväzky obežným majetkom
Inkaso pohľadávok	Klesá	Nízka hodnota, stabilná úroveň	Vysoká hodnota, rastie	Priemerný počet dní na speňazenie pohľadávok
Úhrada záväzkov	Klesá	Vysoká hodnota, klesá	Vysoká hodnota, rastie	Priemerný počet dní na úhradu záväzkov
Obrat aktív	Rastie	Štandardný obrat, rastie	Nízka hodnota, mierne klesá	Koľkokrát sa obrátia aktíva podniku v tržbách
Celková zadlženosť	Nepresahuje 75 % alebo klesá	88 %, klesá	51 %, rastie	Percentuálny podiel záväzkov z celkových aktív
Krátkodobá zadlženosť	Klesá	64 %, mierne rastie	18 %, mierne rastie	Percentuálny podiel krátkodobých záväzkov z aktív
Rentabilita aktív	Kladná, zlepšovanie	Záporná, zlepšuje sa	Kladná, nízka, rastie	Percentuálna návratnosť aktív podniku
Rentabilita vlastného kapitálu	Kladná, zlepšovanie	Záporná, veľmi zlá, mierne zlepšenie	Kladná, nízka, klesá	Percentuálna návratnosť vloženého vlastného kapitálu
Rentabilita tržieb	Kladná, zlepšovanie	Záporná, nízka, zlepšenie	Kladná, nízka, klesá	Percentuálny podiel zisku v tržbách
Platobná neschopnosť	Klesá	Rastie	Rastie	Podiel krátkodobých záväzkov pripadajúcich na obežný majetok
Krizový stav	Nie menej ako 8 %	4 % v roku 2009, rastie na 10 %	Klesá výrazne	Podiel vlastného kapitálu a záväzkov
Podiel EBITDA v tržbách	Rastie	Záporná hodnota, zlepšuje sa	Rastie výrazne	Podiel hrubého zisku, úrokov a odpisov v tržbách
Pridaná hodnota v tržbách	Rastie	Štandardná, rastie	Vysoká, stabilná	Percentuálny podiel pridanej hodnoty v tržbách
Prevádzková nákladovosť	Klesá	Nízka, stabilná	Vysoká, rastie	Podiel prevádzkových nákladov a prevádzkových výnosov